

KLF, Kirke & Medier

Rapport

fra

KLF, Kirke & Medier

Mellem Nazaret og Valhal

Af

Lars Peter Melchiorson
Landsformand i KLF, Kirke & Medier

Rapport fra KLF, Kirke & Medier

Mellem Nazareth og Valhal

TV 2's julekalender 2005 hed "Jul i Valhal", og grundlaget var den nordiske mytologi. KLF, Kirke & Mediers landsformand Lars Peter Melchiorsen har funderet lidt over serien.

Jublen over, at TV 2 i 2003 sendte julekalenderen "Jesus og Josefine", ville nærmest ingen ende tage. Det var fremragende fjernsyn. Dog kølnedes min begejstring et par grader, da det blev kendt, at TV 2 i år vil benytte den nordiske mytologi som udgangspunkt for en julekalender. Hvad skal det nu til for? Hvad har Odin og Thor med julen at gøre? Sådan var manges – og også min egen – umiddelbare reaktion.

Det har så medført spydige kommentarer selv helt fra Tyskland og Sverige. Nogle har moret sig lidt over, at jeg tilsyneladende ikke vidste, at julen er en gammel nordisk fest fra førkristen tid. Jeg var dog helt bekendt hermed, og det var da heller ikke lige det, jeg havde hentydet til. Derimod undrede det mig, hvad de nordiske guder har at gøre med det, som jeg tidligere har oplevet gennem tv-julekalenderen: lidt dramatik, kærlighed, nisse-hygge og til-jul-når-vi-det-nok-til-sidst-stemning.

Men ved nærmere eftertanke må jeg nok erkende, at skylden delvis er min egen. Igennem mange år havde vi nemlig fra KLF, Kirke & Mediers side ikke forsømt nogen lejlighed til over for enten DR eller TV 2 at udtrykke ønsket om, at der måtte blive sendt en julekalender, som fortalte om, hvorfor vi fejrer kristen jul. Det var imidlertid meget vanskeligt at vinde lydhørhed for denne tanke. Enten var man nervøs for, at stoffet ville blive forulempet, eller man frygtede, at det bibelske forlæg ikke kunne gøres tv-egnet. Helt ærligt så kunne man jo også have sine betænkeligheder ved, hvordan det skulle kunne lade sig gøre at få et par sider i Ny Testamente til at strække sig over 24 afsnit af ½ time. Da de rette betingelser var for hånden, da de nødvendige personer var til stede, ja da tidens fylde kom – så blev en sådan julekalender imidlertid lavet effektivt, professionelt og fascinerende.

Idéen med at knytte en samtidshistorie på det bibelske stof fungerede godt. Det gav nogle pudsige og ganske raffinerede sammenstød mellem vor tids fænomener og livet på nytestamentlig tid (eksempelvis mobiltelefonen som kontaktmiddel mellem de to verdener eller moderne idoldyrkelse overført på gladiatorfænomenet). Samtidig blev julekalendergenren løftet op over det banale julenissehyggeri, idet kampen mellem godt og ondt, sandhed og løgn, lys og mørke kom i fokus. Det var f.eks. helt fantastisk at se, hvordan meget vigtige men ret så tunge temaer som fristelse, synd, korsfæstelse, bøn, helbredelse og død blev indlejret i julekalenderen.

Netop derfor blev "Jesus og Josefine" TV 2's største julegave nogensinde til kirken og de kristne i Danmark. Jesus var på alles læber. Vi skulle blot pakke gaven ud og række den videre: Vil du vide mere om Jesus, så kom i børneklub, søndagsskole, familieaften m.m. Jeg håber, det blev gjort. Jeg håber virkelig, at kirken fik fulgt op på den Johannes Døber gerning, som TV 2 gjorde ved at række os knagen, hvorpå vi kunne hænge forkyndelsen af Jesus som verdens frelser: "Ban Herrens vej, gør hans stier jævne!" (Matt. 1,3). I løbet af de 24 afsnit banede og jævnedes TV 2 således vejen ved at få fortalt store dele af de nytestamentlige beretninger garneret med humor, aktuelle kommentarer og almenmenneskelige fænomener. Som hjælp til yderligere at arbejde med denne julekalender har Danmarks Kirkelige Mediecenter udgivet en dvd med studiemateriale.

Sagen er da, at også den nordiske mytologi rummer en mængde godt fortællestof, som er blevet overleveret mundtligt fra generation til generation, og som ganske givet egner sig til også at blive fortalt i tv. Det er nemlig det, det drejer sig om for TV 2's vedkommende: denne ene ting at fortælle historier. Om det er om nisser, trolde, engle, Jesus eller de nordiske guder er mediet ligegyldigt. Blot historierne kan holde seerne fanget mellem reklameblokkene. Måske vil man også informere og oplyse, men der er næppe nogen intention om at missionere. Det skulle da lige være for øget forbrug. Man vil fortælle historier, og hvad der i øvrigt sker, er op til modtagerne selv.

Det skal så ses i sammenhæng med, at "Jul i Valhal" blev formidlet ind i en kultur, hvor en grundlæggende tendens er, at om ikke alt så dog særdeles meget er lige gyldigt. Religion og religiøsitet er oppe i tiden, men jo mere individuelt det kan skrues sammen des bedre. Den ene religion kan være lige så god som den anden, blot den giver en oplevelse. Så man snupper lidt her og napper lidt der i det religiøse supermarked. Det gør medierne om nogen i deres fremstilling af religiøsitet. Et eksempel herpå er, så vidt jeg kan se, DR's julekalender "Nissebanden i Grønland", som indeholdt religiøse elementer fra forskellige religiøse traditioner.

Altså stod den kristne menighed over for en meget stor udfordring, når familien Danmark ville se "Jul i Valhal". Det bliver en knap så banet og jævnet vej, der skal følges som i tilfældet "Jesus og Josefine". Nu kommer det nemlig ikke kun til at gælde om at bygge oven på et velkendt fundament af bibelhistorie, men om at pege videre fra nordisk mytologi til evangeliet om Gud, der blev menneske for at frelse sin faldne skabning. Heri er der dog intet nyt, for vi har fornemme forbilleder. Grundtvig tog også afsæt i den nordiske mytologi, som han kaldte "Nordens gamle Testamente", for at forklare, hvad sand kristendom er. Han genfortalte, gendigtede og tolkede til oplivelse for at kunne forkynde til tro. Mange, mange tusinde danske børn vil givetvis se julekalenderen, så der vil være et oplagt tilknytningspunkt

Det var jo ikke nemt at vide, hvordan TV 2 har valgt at fremstille den nordiske mytologi. Måske ville det ende i tant og fjas, så det bliver vanskeligt på nogen rimelig måde at bygge bro til den bibelske beretning om Jesus. Måske ville man forlade "Jesus og Josefines" ret så revolutionerende stil for at vende tilbage til jule-hygge-nygge-Pyrus-stilen uden dybde.

Endvidere var det vanskeligt at forestille sig Odin, Thor og de andre fra det nordiske gu-deparnas indgå i f.eks. juleafslutninger for børnehaver eller skoler, i juleaftensprædikenen eller i forbindelse med afholdelse af juletræsfester. Spørgsmålet er dog, om den forkyndelsesmæssige opgave var så meget anderledes, end når man skal tage afsæt i an-det kendt stof – det være sig "Bananer i pyjamas", "Kaj og Andrea", "Bamse og Kylling", "Beverly Hills".

Men hvordan er det så gået?

Indledningsvis skal det slås fast, at det ikke er nemt at diskutere med mere end en mio. seere. Seertallet tyder i alle henseender på en succes. Som det fremgår af de efterfølgende rapporter, så er der også meget godt at sige om julekalenderen. Jeg skal heller ikke lægge skjul på, at jeg hyggede mig i alle 24 dage med menneskefamiliens genvordigheder. Modsætningen mellem den forvirrede, globaliserede alenemor og den solide, rodfæstede enkemand var sjov, tankevækkende og velspillet. Meget tyder endvidere på, at serien – måske i kraft af det høje seertal – er blevet draget ind i manganen en juleprædiken. Udfordringen er altså blevet taget op. Måske ikke mindst fordi – som det gentagne gange bemærkes i en af rapporterne – så ender julekalenderen med tilgivelse som et centralt tema, Balder som en slags Kristus-billede og et af børnenes forklaring på, hvorfor der holdes jul i Midgård: "Vi fejrer en fyr, der kom med lyset."

Alligevel rejser "Jul i Valhal" nogle spørgsmål, som det må være relevant at forholde sig til:

Som især den ene rapport anfører, så er serien hvad teknik, manuskript og skuespil angår ikke på højde med meget andet fjernsyn for børn og unge. Almindeligvis er både børn og unge meget kritiske med hensyn til den tekniske standard af det, de ser. Ligeledes hvis historien ikke hænger ordentligt sammen, eller hvis skuespillet halter. Det kan undre, at det ikke er tilfældet med "Jul i Valhal". Kan det skyldes, at en julekalender opleves under særlige omstændigheder og i en speciel situation, som giver den en fordel, så man accepterer manglende sammenhæng og akkuratesse?

Er skildringen af menneskefamilien sjov og rammende, så virker gudeparnasset fjantet og tegneserieagtigt. Hvis jeg havde været asatroende, så ville jeg være blevet ked af det og harm. Ganske vist er der sket en ændring i den nordiske mytologi fra jernalder over vikingetid til middelalder, hvilket giver mulighed for ganske vide tolkninger, men man må sige, at julekalenderen frakender guderne enhver værdighed. Som to af rapporterne er inde på, så er den nordiske mytologi blevet misbrugt. Hvad lærer man egentlig om den nordiske mytologi i julekalenderen ud over gudenavne og enkelte løsrevne scener? Netop ualvorligheden gør, at man ikke umiddelbart fornemmer noget modsætningsforhold mellem asatro og kristendom. Når man tænker tilbage på "Jesus & Josefine", så bliver dybden og seriøsiteten i denne julekalender mærkbar i forhold til "Jul i Valhal". Hvorfor mon det?

Forholdet mellem asatro og kristendom sløres. I slutningen af julekalenderen tales der meget om tilgivelse – både i Midgård og i Asgård. Imidlertid er der især det sidste sted kun tale om at tilgive vennerne/familien – jætterne kan ikke tilgives. Passer det med kristendommens tale om tilgivelse?

I "Gudernes sang" er omkvædet noget i retning af (det kunne være vanskeligt at høre) "I kan tro på hvad I vil." Man kan jo spørge, om det også stemmer overens med kristendommen?

